

Bedömning av egenvård, riktlinje för Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län

Version: 8

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2019-01-10	Nyutgåva baserad på genomgång 20141210		
2.	2015-01-12	redigering		
3.	2015-02-06	Arbetsgruppens "slutdokument"		
4.	2015-03-30	Redigerat efter synpunkter från Medicinskt ansvariga sjuksköterskor i kommunerna		
5.	2018-04-11	Redigerat efter genomgång i gemensam arbetsgrupp - regionen och kommunerna		
6.	2018-10-19	Redigering	Sociala vård och omsorgsgruppen	
7.	2020-06-10	Redigering/uppdatering utarbetad av Beredningsgruppen för hemsjukvård och lag om samverkan vid utskrivning från slutenvård (LOSUS)	Fredagsgruppen	2020-09-25
8.	2024-04-29	Redigering/uppdatering utarbetad av Beredningsgruppen. SOSFS 2009:6 upphör, Ny lag om egenvård (SFS 2022:1250)	Fredagsgruppen	2024-05-17

GODKÄNT AV
Anna Granevörn

GRANSKAT AV
Jessica Isaksson

GILTIGT FR O M
2024-05-31

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	Definition av egenvård	4
1.2	Detta är inte egenvård	4
2	BEDÖMA EGENVÅRD	5
2.1	Ta ställning till risker	6
2.2	Ta ställning till behov av hjälp	6
2.3	Dokumentation	6
3	SKAPA EN EGENVÅRDSPLAN	6
3.1	Vid behov av hjälp	7
3.2	Inför planerad åtgärd	7
3.3	Barn	7
3.4	Dokumentation	8
4	UTFÖRA EGENVÅRDEN	8
5	FÖLJA UPP EGENVÅRDSPLANEN	8
6	REFERENSLISTA	10
7	FLÖDESSCHEMA: KAN ÅTGÄRDEN UTFÖRAS SOM EGENVÅRD?	11

1 Inledning

Egenvård kan beskrivas i fyra processteg: bedöma, skapa plan, utföra egenvård och följa upp planen.

Bedömningen av egenvård utförs inom ramen för hälso- och sjukvårdens lagar. Det innebär att bland annat delaktighet, samordning, läkemedelshantering, uppföljning och dokumentation är viktiga delar även vid egenvårdsbedömning.

1.1 Definition av egenvård

Med egenvård enligt lag om egenvård menas *en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en person själv kan utföra*. Den egenvård som personen utför själv eller med hjälp av annan räknas inte som hälso- och sjukvård. Avseende rehabilitering och träning gäller motsvarande som personen bedöms kunna göra själv eller med hjälp av andra.

1.2 Detta är inte egenvård

Egenvårdsråd är tips för att personen själv ska kunna ta hand om sitt hälsoproblem eller lindra självläkande åkommor som vi alla då och då

drabbas av i livet. Det kan t.ex. vara råd från hälso- och sjukvårdspersonal, 1177 eller apoteket. Det är allmänna åtgärder som personen genomför själv utan ordination.

Egen vårdbegäran innebär att personen själv vill kontakta en öppen specialistvårdsmottagning, och skickar en egen vårdbegäran (som ibland även kallas för egenremiss).

2 Bedöma egenvård

Den behandlande hälso- och sjukvårdspersonalen ska alltid göra en bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

Vilka åtgärder som kan utgöra egenvård är beroende av omständigheterna i varje enskilt fall. Ansvar för bedömningen har legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom det egna ansvarsområdet. Underlag för bedömningen kan inhämtas från andra yrkesutövare i teamet, dessa kan även vara behjälpliga vid upprättande av planen.

Bedömning och planering av egenvård ska alltid ske i samråd med personen och den som eventuellt ska hjälpa till med egenvården. Bedömningen ska vara specificerad för varje person och situation och kan inte överlåtas. Ibland kan behov finnas av skilda bedömningar, t.ex. en för hemmet och en för vistelse på korttidsplats.

Bedömningen ska utgå från personens:

- fysiska hälsa (funktionsförmåga)
- psykiska hälsa (minne, koncentrationsförmåga, förståelse)
- livssituation (fysisk miljö, sociala förhållande)

2.1 Ta ställning till risker

Om risker identifieras får hälso- och sjukvårdsåtgärden inte bedömas som egenvård.

2.2 Ta ställning till behov av hjälp

Om personen har behov av praktisk hjälp att utföra egenvårdsåtgärden:

- Undersök om närstående eller personer i personens nätverk kan utföra egenvårdsåtgärden
- Informera personen om möjlighet att få hjälp från ex skola, socialtjänst mm. Första steget är ofta att kontakta socialtjänsten för praktisk hjälp med att utföra egenvårdsåtgärden.

Om hjälpbehov finns behöver enhetschef i god tid säkerställa att den som ska utföra uppgiften har tillräcklig kompetens. Detta kan göras via samverkan mellan den som bedömer egenvård och den som ska utföra den. Den som planerar hjälpen kan vid behov behöva diskutera uppskattad tidsåtgång. Om bristande kunskap identifieras får hälso- och sjukvårdsåtgärden inte bedömas som egenvård.

2.3 Dokumentation

Bedömningen ska dokumenteras i patientjournalen om den är av betydelse för en god och säker vård: till exempel i de fall annan vårdgivare berörs av informationen, när det finns ett samordningsärende eller om åtgärden behöver utföras som hälso- och sjukvård.

3 Skapa en egenvårdsplan

Egenvårdsplanen är personens egna plan som beskriver åtgärden.

3.1 Vid behov av hjälp

Vid behov av praktisk hjälp med egenvården används egenvårdsplanen som underlag för ansökan (motsvarande intyg). Ansökan görs hos kommunens socialtjänst som bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) eller insats enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Personen ska bifoga egenvårdsplanen som underlag till sin ansökan. Kommunens socialtjänst ska handlägga ansökan skyndsamt och fatta beslut om insats i form praktisk hjälp med egenvård. Fram till att beslut är fattat ansvarar hälso- och sjukvården för insatsen.

3.2 Inför planerad åtgärd

I syfte att få en god och effektiv samverkan ska behandlande hälso- och sjukvårdspersonal, när det finns behov, utfärda en egenvårdsplan i förväg. Då kan personen ansöka i förväg och få hjälp med egenvårdsåtgärden direkt när behovet uppstår.

3.3 Barn

Föräldrar har ansvar för att hjälpa sina barn med egenvården i det ordinära boendet. En bedömning måste först göras utifrån föräldrarnas förmåga att klara av att utföra egenvården på ett säkert sätt. När egenvården planeras bör barnets nätverk bjudas in för information och utbildning: till exempel mor- och farföräldrar, barnvakter osv. Föräldrar kan inte överlåta egenvården till någon utanför nätverket (ex personal, skola) utan att ny bedömning görs av ansvarig för egenvårdsplanen.

Vid vistelse vid **HVB-hem eller korttidboende** enligt LSS 9 § 6 har regionen ansvar för hälso- och sjukvård. Inför vistelsen behöver en aktuell/ny riskbedömning göras. Bedömningen ska visa om uppgifter kan hanteras som egenvård eller hälso- och sjukvård.

När barnet vistas i **förskola/skola eller elevboende** (enligt LSS 9 § 8) ska en egenvårdsbedömning göras utifrån förutsättningarna där. Planeringen ska göras i samråd med förskola/skola/elevhälsa/boende. Vid elevboende har kommunen hälso- och sjukvårdsansvar om insatsen ska utföras som HSL.

3.4 Dokumentation

Egenvårdsplanering inklusive uppföljning ska dokumenteras i journalen och skrivas ut till personen. Ta ställning till om flera aktörer behöver tillgång till egenvårdsplanen¹. Vid samordningsärenden kan kommunal legitimerad personal samt bistånds-/LSS-handläggare se egenvårdsplaner i Cosmic via journalfliken i Link. Egenvårdsplanen går i dagsläget inte skriva ut.

När flera vårdgivare eller huvudmän behöver samverka kan en egenvårdsplan kan vara tillräcklig dokumentation, om det framgår vem som har ansvar för respektive åtgärd och vem som har ansvar för personens samlade insatser. Vid oklarheter kan en SIP vara nödvändig.

4 Utföra egenvården

Egenvården ska utföras enligt egenvårdsplanen. Om frågor eller problem uppstår, eller om förutsättningarna förändras, ska den/de som utför insatserna veta var de ska vända sig.

5 Följa upp egenvårdsplanen

Den som upprättar en egenvårdsplan ska ta ställning till behov av uppföljning: hur ofta, av vem och på vilket sätt. Förutom utfall ska uppföljningen följa samma struktur som punkt 4, "Bedömning av egenvård".

¹ under förutsättning att personen lämnar sitt samtycke till informationsdelning

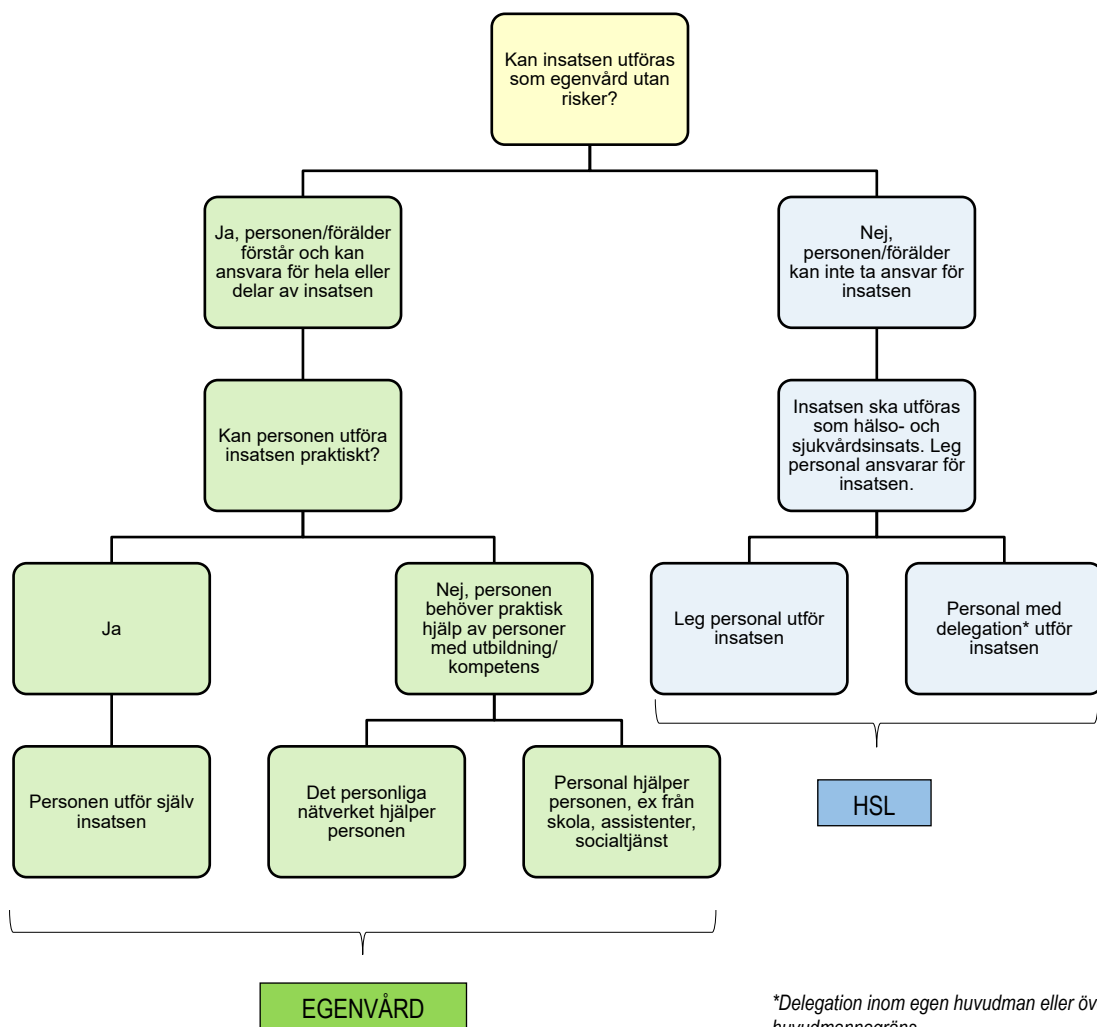
Om egenvårdsbedömningen eller utförandet bedöms ha brister ska den hälso- och sjukvårdspersonal som är ansvarig för egenvårdsplanen få återkoppling direkt.

6 Referenslista

- Lag (SFS 2022:1250) om egenvård
- Hälsö- och sjukvårdslag (SFS 2017:30)
- Patientlag (SFS 2014:821)
- Patientdatalagen (SFS 2008:355)
- Socialtjänstlagen (SFS 2001:453)
- SOSFS 2011:9 Föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Socialstyrelsens Meddelandeblad Nr 1/2023
- Socialstyrelsens Meddelandeblad Nr 9/2022
- Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården HSLF-FS 2017:37
- Rutin för avvikelshantering i regionen och kommunerna
- Skollagen 2010:800
- Mer om egenvård i förskolan /skolan, Skolverket 18 februari 2014
- Användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården HSLF-FS 2021:52
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården HSLFS-FS 2016:40
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården HSLF-FS 2018:54
- <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/egenvard-i-forskola-skola-och-fritidshem>

7 Flödesschema: kan åtgärden utföras som egenvård?

*Delegation inom egen huvudman eller över huvudmannagräns